

Castell de Castellterçol o de Sant Miquel i santuari del Remei, Sant Miquel del Castell

Castellterçol

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	Turó del Castell
Emplaçament	Al sud de la població, sobre un turó al centre d'una petita vall drenada pel torrent del castell.
Alçada:	710 m

Coordenades:

Latitud:	41.74497
Longitud:	2.12027
UTM Est (X):	426852
UTM Nord (Y):	4621835

Classificació

Número de fitxa	08064-2
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Romànic Modern
Segle	XI-XVII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIN. R-I-51-0005366-00000. 665-MH-ZA.
Número inventari	Sí, IPA.: 747 / CC.AA.: 12068.
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada

Titular: 08063A006000340000KH / 000303300DG22B0002EU /
000303300DG22B0001WY
Autor de la fitxa Virgínia Cepero González
Data de registre de la fitxa: dj., 14/11/2019 - 01:00

Descripció

Assentament defensiu altmedieval, format per un recinte fortificat defensat per un perímetre emmurallat i un fossat. A tocar del costat de migdia, al peu del castell, hi ha una petita església romànica, la capella de Sant Miquel.

Consta d'una edificació central de planta lleugerament rectangular, amb orientació est-oest, de 15 m de llargada per 12 m d'amplada exterior. Els murs, d'una amplada de 1,40 m, es conserven a una alçada d'entre 3,50 i 4,50 m, a excepció del mur oest, que ha conservat el seu alçat originari aproximadament de 10 m. El nivell de terra actual es troba a uns 4,20 m per sobre del nivell a l'exterior. Els seus murs perimetrals presenten línies defensives formades per 12 espitlleres als murs llargs, i 10 als curts. Es desconeix l'organització de l'espai interior.

Aquesta edificació es situa dins d'un ample recinte emmurallat de forma poligonal, d'uns 750m², que té, en la seva part inferior, nombroses sageteres. El parament és de pedra ben escairada en filades regulars. Per la part oest, el recinte murat i probablement també l'accés, són defensats exteriorment per un fossat d'uns 6 m d'amplada, excavat a la roca.

A la part sud del recinte es conserva un edifici d'època moderna, una masia que aprofita part de la muralla com a mur. Presenta un portal adovellat del segle XVI i finestrals del segle XVII o posteriors.

Al costat nord de la casa hi ha una torre de planta quadrada d'època moderna; és possible que en el mateix indret hi hagués, anteriorment, una torre circular.

Els murs perimetrals del recinte central van ser construïts entre finals del segle XI i principis del XII. El perímetre original de la muralla medieval correspon al segle XII, tot i que va ser reformat a la baixa edat mitjana i durant època moderna.

El mas situat a la part est -entre la muralla i el recinte central-, que aprofita el pany est de la muralla com a façana, sembla correspondre al mas documentat al segle XIV com el Castell Inferior, tot i que alguns elements d'aquesta construcció són datables al segle XVI -com ara la porta dovellada-.

Posteriorment, entre els segles XVII-XVIII, es va construir un pis d'alça sobre l'estructura. Al segle XIX la família Guàrdia va construir una torre de planta quadrada al centre del mas.

En quant a la capella de Sant Miquel, podria datar-se entre finals del segle XI i principi del segle XII i correspondria a la típica capella castral. A l'època moderna es va construir un cos lateral a la banda sud i es van modificar la façana i el campanar de cadireta.

Observacions:

Segons l' ACORD GOV/197/2019, de 23 de desembre es delimita l'entorn de protecció del castell i s'inclou com a objecte de protecció el subsòl del monument i de l'entorn de protecció.

El castell ha estat objecte de diverses intervencions arqueològiques (anys 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 2000 i 2015), que han permès documentar les diferents modificacions del conjunt arquitectònic al llarg dels segles.

L'any 2014 es va redactar el Pla Director del castell de Castellterçol, per tal d'establir-ne les mesures de protecció adequades, com ara la regulació dels seus usos admissibles o incompatibles, i de les actuacions i obres permeses i prohibides sobre el mateix.

Fotografies de Montse Piñeiro Costán.

Història

La primera referència documental del castell de Castellterçol és de l'any 898, en un document del monestir de Sant Benet de Bages on consta el castro de quondam Tercioli (castell del difunt Terçol). És constantment mencionat en la documentació del monestir des d'aleshores.

L'any 1093 Tedmar Mir o Miró de Castellterçol va posar el castell sota el domini del monestir de l'Estany. L'any 1229 el prior de l'Estany, Guillem de Montbui, va comprar el castell i tots els seus drets a Ramon Xetmar de Castellterçol, aconseguint així el monestir el seu domini total.

Entre els segles XII i XIV diversos membres de la família de castlans, cognominats Castellterçol, van ser canonges del monestir de l'Estany. En passar el castell a domini de l'Estany va perdre la seva significació militar i es va reconvertir en un mas.

En quant a la capella de Sant Miquel, datada entre finals del segle XI i principi del segle XII, podria correspondre a la construïda per Tedmar Mir, tal i com consta en el seu testament sacramental.

Bibliografia

- ALONSO, I. (1998) Memòria científica de l'excavació del jaciment "Castell de Castellterçol". Anys 1996-1998. n° mem. 3039. Barcelona: Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Generalitat de Catalunya.
- ALONSO, I.; MIQUEL, M. (1995) Memòria de la intervenció arqueològica al Castell de Sant Miquel. Anys 1993 a 1995, n° mem. 2178. Barcelona: Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Generalitat de Catalunya.
- ANZIZU, J.M. (2007) El castell de Castellterçol, antecedents i projectes de futur (Inèdit).
- BOLÒS i MASCLANS, J.; PLADEVALL i FONT, A. (1991) "Castell de Castellterçol". Catalunya romànica, XVIII. El Vallès Occidental. El Vallès Oriental. Barcelona: Enciclopèdia catalana.
- CASTELL DE CASTELLTERÇOL: <http://castell-tersol.org/>
- CATALÀ i ROCA, P. (1991) "Castell Terçol". Els castells catalans, vol. II (2ª ed.). Barcelona: Rafael Dalmau Editor, p. 213-127.
- ESQUIUS i PRAT, J.Mª (2014) Pla Director del castell de Castellterçol. Castellterçol: Ajuntament de Castellterçol.
- FUNDACIÓ JOSEP MARIA ANZIZU. Castellterçol 898/1998. Castellterçol: Amics del castell de Castellterçol.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA (2012) Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (Castellterçol).
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA (2016) Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (Castellterçol).
- MIQUEL, M. (2006) "El castell de Castellterçol". Modillianum. Revista d'estudis del Moianés n° 34, Vol. VI. 1r semestre 2006, núm. 34, p. 349-356.
- PARERA i PRATS, M. (1991) El Castell de Castellterçol. Vallès Oriental: Consell Comarcal,
- PEIRÓ CASAS, R. (2010) Catàleg de Béns a Protegir. POUM. Castellterçol: Ajuntament de Castellterçol (proposta no aprovada).
- PLADEVALL I FONT, A. (1991) Castellterçol. Història de la vila i el seu terme. Vic: Eumo, Ajuntament de Castellterçol.
- SUBIRANAS, C. (2015) Memòria de l'estudi arqueològic preliminar del Castell de Castellterçol (Castellterçol, Vallès Oriental), n° mem. 12023. Barcelona: Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Generalitat de Catalunya.
- SUBIRANAS C.; MIQUEL M. (2002) Memòria de la intervenció arqueològica al castell de Castellterçol (Vallès Oriental). Barcelona: Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Generalitat de Catalunya.
- SARRI i VILAGELIU, J. Projecte per arranjar l'entorn del castell de Castellterçol (inèdit).

